

Egy fotóriporter feljegyzései

Részletek a készülő önéletrajzból

lső próbálkozásaimat a mestereknek mutattam meg. Jártam a várost egyszerű kis fényképezőgéppel. Akkor tájt majd minden napra esett egy gyűlés, ha más nem, akkor valahol röpgyűlést tartottak, elitélendő az amerikai imperializmust, tiltakozva a koreai háború miatt. DISZ-aktivisták zakatoltak, járták a tereken az idétlen körtáncot. „Hegyek között, völgyek között zakatol a vonat, én a legszebb lányok közül téged választalak. Egy a jelszónk tartós béke, állj közénk és harcolj érte.” Járták a régi Nemzeti előtt is a Blaha Lujza téren, én pedig lelkesen fényképeztem. Anyám két szatyrával, lóden kabátjában mellettem figyelte első próbálkozásaimat.

– Elvtársnő, gyere, állj közénk! – szóltak neki a körből tegezve. Anyám zavart mosollyal háritotta el a felszólítást, büszkén mutatott rám. – A lányommal vagyok – mondta kissé dicsekedve. – Elvtársnő, neked nem fontos a békeharcharc? – Jaj, dehogy nem – mondta ijedten. Két lányára gondolt, letette szatyrait, és negyvenöt évesen beállt ugrálni. Én izgalmamban lehagytam őt a fotóról.

Gyenge kis próbálkozások voltak ezek, de ma, amikor ifjúságom történetét írom, ezek az amatőröcske képek mégis a kor dokumentumai. Ez a *fotó* mágiája, az időbeliség! Az, hogy a múltat jelenben nézzük, így az idő egyszerre a múlt és a jelen is.

Azokban az években az utcák, terek sötétek voltak, gyér volt a világítás, reklámok alig akadtak. Az emberek nem hordták elegánsabb ruháikat, bundát, szőrmét, ékszert alig lehetett látni, burzsuj, osztályidegen volt, aki ilyet vett fel. Az értelmiségi elvtársak nem viseltek nyakkendőt, kalap helyett micisapka volt a fejükön. Néhányuknál otthon, a szekrény mélyén lapult a családi ékszer, a bundák, szőrme vagy az értékes ezüsttárgyak. Olyan száználmasan néztek ki, ahogy a „melóshoz” akartak hasonlítani nyakkendő és kalap nélkül! Nem tudták, milyen a magára valamit is adó iparos, hogyan hordja a nyakkendőt és a kalapot főleg ünnepi alkalmakkor. A parasztkról nem is beszélve! Ők, ha módosak voltak, fekete kalapot viseltek, fehér inget a sötét ruhához, a szegélye rojtos, kopottas lehetett, de micisapkát soha sem tettek volna a fejükre! A nőknél a rúzs, a körömlakk, a kissé modernebb ruha polgári csökevénynek számított.

* * *

Kitelepítésekről sugdostak, munkaszolgálatos katonákról, az ÁVO-ról félve beszéltek az emberek, közismert volt az Andrassy út 60. és a kistarcsai internálótábor. És mégis, a furcsa alakú riporterszobában mi nem féltünk egymástól, talán mert

fiatalok voltunk, és naivak, de azért azt sejtettük, ki előtt kell hallgatni. Mestereinkben megbíztunk, tudtuk, ki a főnöknő bizalmasa, kitől kell félni. Ott én akkor a fészek melegét éreztem. „Tálán jobbak voltak az emberek?” – kérdem. Igen, jobbak voltak, megértőbbek és segítőkészebbek. Még hatott a régi erkölcsi neveltetés. A sokat szidott, elmarasztalt „kispolgári erkölcs”, a klerikális befolyás... Még a fülemben cseng, mintha tegnapelőtt is hallottam volna gúnyolni a kispolgárt. De vissza a riporterszobához! Szükség is volt a fészek melegére. Ötvenkettőben fiatal, katona kollégánk a tihanyi motorversenyt fényképezte. Motorkerékpárján hazafelé tartott, amikor egy orosz katonai teherautó halálra gázolta. Huszonkét éves volt, fél éve nősült. Megrendülve gyászoltuk Bolgár Gyurit. Nem értettem, amikor a párttitkár, a személyzetis és még valaki tetemre hívtak minden dolgozót, riportert, gépírónt, laboránst, könyvelőt, gyakornokot, mindenkit, a takarító nénitől az öreg portásokig. A kihallgatás, mert nem lehet másnak nevezni, vagy két napig tartott. Faggattak minket, mit tudunk a balesetről. Sorban, egyenként hívtak be a pártirodára, ott kellett válaszolni a feltett kérdésekre. „Mit tud, mikor, kitől hallott a balesetről? Bolgár teherautó gázolt?” – kérdezték komoran. – Gyurit – figyelmeztették egymást a kollégák – bolgár teherautó gázolta el.

* * *

Szárnyakat kaptam, amikor zsengéim közül a mesterek néhányat számozásra ajánlottak, ami azt jelentette, képeim bekerültek az archívumba. Fényképeztem tájat, embereket, munkaversenyeket, falusiak „önkéntes” beszolgáltatásait. Jártam a vidéket, találkoztam okosan gondolkodó paraszttal, munkásokkal. Ismerkedtem a mindennapok valóságával. Ötvenháromtól önállóan készítettem riportokat. Bumliztam fűtetlen vasúti kocsikban, rozoga, második világháború előtti autóbuszokon, olykor parasztszekéren, dűlőutakon jártam a vidéket. Házaknál néhány forintért megszálltam, mindig befogadtak valahol. Ilyenkor együtt aludtam a családdal, esténként a konyhaasztal mellett beszélgettünk. Közről ismerkedtem meg mindennapi életükkel, megaláztatásaikkal. Nem féltünk egymástól, nem „nyitottak” voltunk, hanem bizalommal közeledtünk egymáshoz, léteztek az emberi kapcsolatok. Sokat jártam vidékre a *Szövetkezet* című lappal. Így kerültem bele véletlenül az apostagi kulákperbe.

Amikor megérkeztünk a lap munkatársaival, üresnek találtuk a falut, dermedt csönd fogadott bennünket. A tanácsházán csak egy irodistát leltünk, amikor az újságíró X. Y. elvtárs után érdeklődött. A megszeppent adminisztrátornő csak annyit mondott, ott van a nagyvendéglőben Ács Károly és fia perén.

- Mi az új szövetkezeti bolt megnyitására jöttünk – mondta az újságíró.
- Az ma elmarad – válaszolt kurtán a nő.

Néhány öreg álldogált a kapuban vagy a kerítés mellett. Tőlük próbáltuk megtudni, hol találjuk a bolt vezetőjét.

– Hát a nagyvendéglőbe, mindenki ott van, oda rendelték a népeket – mondta egyikük.

– Nem rendeltek oda senkit, mentek azok maguktól is – szolt ki a házból egy asszony.

– Ne beszélj, menni kellett mindenkinek – mondta az öreg.

Erre már kijött az asszony:

– Ne hallgassanak erre a bolond vénemberre – mondta, és szemében gyanakvás és félelem bujkált.

Próbáltuk megnyugtatni, hogy másért jöttünk. Lassan feloldódott a bizalmatlanságuk, közelebb húzódtak, beszélni kezdtek. De egyszer csak megjelent egy bőrkabátos, szigorú elvtársnő. Az igazolványunkat kérte, s amikor meggyőződött, hogy valóban újságírók vagyunk, szinte parancsolóan utasított, menjünk utána a nagyvendéglőbe. Az előtérben lócán, mintha a vádlottak padja lett volna, ott ült Ács Károly és fia. Az apa ötvenöt-hatvan éves lehetett, intelligens, jóarcú gazdálkodó, mellette huszonöt év körüli szemüveges fia, tanult mezőgazdász. Szembeálltam velük, mögöttem a vörös drapériával leterített elnöki asztal. Az elvtársnő bemutatott minket mint a sajtó képviselőit. Minden szem rám szegeződött, éreztem, kiver a veríték, szégyelltem magam, csak álltam és néztem őket. Az apa arcán szomorúság, döbbenet, szégyen, a fiú makacsul összeszorított szájjal, mereven nézett maga elé.

– Fényképezzen! – szólt rám fojtott hangon az újságíró. Elkezdtem nyomogatni fényképezőgépem gombját, villogott a vaku. Zsúfolt volt a terem, kíváncsiszkodó, csodálkozó, sőt hitetlenkedő arccal láttam magam körül. Később a helybeli ávos elkísért bennünket a kulakék házához, „a bűnjeleket” fényképezni. Módos parasztház volt üvegezett verandával, az udvaron negyven körüli asszony járt fel és alá.

– Mutassa meg a padlást az elvtársaknak – szólt szigorúan az ávos.

Az asszony zavartan tördelte kezét:

– Mi csak a vetőmagnak valót hagytuk meg – magyarázkodott –, mi betartjuk a törvényt, mi tisztességes emberek vagyunk – mondta szinte sírós hangon. Zavarában kényszeredetten nevetgélt is. – Mi betartjuk a törvényt – ismételte.

– Maradjon már csöndben – szólt rá idegesen az ávos. – Tegye azt, amit mondtam!

Az asszony futva mutatta a padlásfeljárót. Fölfelé kapaszkodtam a létrán, mögöttem az újságíró, utánunk az ávos. Magas, vékony alkatú parasztleány volt, rendkívül buzgólkodó. A padláson semmi.

Csodálkozva fordultam az ávoshoz:

– De hisz itt nincs semmi, mit fényképezek? – Azt, hogy ide rejtették a beszolgáltatás elől a gabonát.

Tóth Zoltán kollégám idegesen megszorította bokámat, és suttogva mondta:

– Legalább villantson néhányat!

Úgy tettem, fényképeztem a nagy semmit, a lesöpört padlást, a két szögre akasztott sonkával. Fényképeznem kellett az üres kukoricagórét, a disznóólakat, az istállót. Az egész olyan volt, mint egy kísértetház. Seholy egy kapirgáló tyúk, hápogó kacska, semmi, csak az asszony állt egymagában az üres udvaron.

– Kérek egy pohár vizet – léptem hozzá.

Összerezcent, nem akart hinni a fülének, csak nézett rám.

Megismételtem:

– Kérek egy pohár vizet.

Szinte ugrott, futva hozta a poharat.

– Ne fogadja el! – szólt az ávós szigorúan. – Ezek tán még a kutat is megmérgezik. Az asszony kezében táncolni kezdett a pohár. Mielőtt még szólhatott volna a rágalom ellen, kivettem a kezéből a poharat, és felhajtottam a vizet.

– Köszönöm – mondtam, és nyújtottam vissza a poharat.

Az asszony arcán csodálkozás, meghatódottság, hála keveredett.

Az ávós rosszállóan csóválta fejét.

Éreztem, megdermed körülöttem a levegő.

Hazafelé a kocsiban senki sem beszélt.

Éreztem, mindenki azon a pohár vízen és a helyi kulákperen gondolkodik.

Anyám fürkészve nézte arcomat a vacsoránál:

– Történt valami? – kérdezte aggódva.

– Nem, semmi különös. – De láttam, nem hisz nekem, tovább kérdezősködött.

Elmondtam a nap eseményét és a pohár vizet.

– Juj! – szakadt ki belőle. Világoskék szemében félelem bujkált.

Mind a ketten hallgattunk. Ő törte meg a csendet, érveket próbált felsorakoztatni, mintha feltételezett bírAIM előtt védőbeszédet mondana. Egyre meggyőzőbben sorolta, hogy fiatal vagyok, meggondolatlan.

– Te – magyarázta egyre szenvedélyesebben – nem gondoltál másra, csak arra, hogy szomjas vagy, és kértél egy pohár vizet. – Önmagát is nyugtatgatta. Végül mindketten átértékelték a helyzet abszurditását.

* * *

1953 június, Nagy Imre kormányprogramja meglepetésként hatott, mindenki arról beszélt reménykedve, olykor hitetlenkedve. Politizált öreg, fiatal, családtagok, szomszédok, barátok. Esténként átjöttek Bognár bácsiék. Bizakodók voltak, bár Margit néni óvatosabban ismételte:

– Várjuk ki a végét, ne kiabáljuk el!

– Ez így nem mehet tovább – állított be egyik este apánk, aki ebben az időben már nem élt velünk. – Mondtam én – folytatta –, hiszen Sztálin halálakor éreztem, hogy befellegezett a bolsevizmusnak.

A vidék is fellélegzett. Megszűnt a kulákság üldözése, a padláslesöprés. Gépi aratást kellett fényképeznem Nógrádban. Ritka volt akkoriban az aratógép, hát még a kombájn! Az aratók dolgoztak a dimbes-dombos tájon, majd leültek a nagy diófa alá pihenni, ebédelni. Jóarcú, intelligens, nem az alkoholtól tönkrement fiatalemberek voltak. Beszélgettünk a változásról, én lelkesedtem, ők óvatosabbak voltak. „Na, csak nyugtával dicsérjük a napot – mondta egyikük –, még itt vannak, akik az ellenkezőjét is lelkesen tették.” A többiek helyeslően bólogattak. És milyen igazuk lett! Másfél év múlva visszajött a Rákosi–Gerő–Révai-klán, új erőre kapva gyakorolták a teljes hatalmat. A szellem azonban már kiszabadult a palackból, visszagyömöszölni nem lehetett. Éreztük, nem folytatódhat a régi. Várakozás

és feszültség volt a levegőben. Az emberek önállóan gondolkodtak, nem hittek a rádiónak, tudtak a sorok között olvasni. Akkor még nem volt televízió, amely képeivel mosta volna az agyakat.

Azokban az években a magyar sportsikerek tartották, sőt erősítették bennünk a nemzeti érzést. Hallani a magyar himnuszt, látni a piros-fehér-zöld zászlót! Az Aranycsapat győzelmei, a helsinki olimpia 16 aranyérme! Ünnepeztük sportolóinkat otthon és nagyobb közösségekben egyaránt.

A vasfüggöny mögött bezárva éltünk, nem juthattunk külföldre. A „deklasszált” osztály fiataljai csak élsportolóként juthattak be az egyetemekre. A külvárosi grundokon felnőtt fiatalok példaképei az élsportolók lettek. A szegény gyerekek arról álmodtak, hogy focisták lesznek, és egyszer ők is magukra ölthetik a nemzeti mezt. Éltek-haltak a csapatukért, a Fradiért, Újpestért vagy a kisbéri, rábafüzesi harmadosztályú csapatért. Kiváló sportolónak lenni társadalmi rangot, megbecsülést jelentet. Nagy anyagi előnyökkel nem járt, összehasonlíthatatlanul kevesebbet kaptak, mint a maiak.

Engem is magával ragadott a sport iránti lelkesedés. Akkor a sportolók imponáltak a lányoknak, nekem is, férjhez is mentem egy olimpikonhoz. De nem azért kezdtem sportot fényképezni, mert sportolóhoz mentem férjhez. Azokban az években ők voltak a legnépszerűbbek. Eleinte kisebb sporteseményeken dolgoztam, különösen a vívást, a kosárlabdát és a tornát szerettem, de jártam kisebb bajnoki labdarúgó mérkőzésekre is. Később aztán a Népstadionban, válogatott meccseken mint „tartalék” én is fényképezhettem.

Életem egyik nagy eseménye még ma is, amikor 1954-ben az Ausztria–Magyarország válogatott mérkőzésre Bécsbe utaztam az Aranycsappal. Olyan távoli, szinte hihetetlen volt: Bécs!

Zavarban voltam, amikor felszálltam csapat autóbuszára. Sebes Gusztáv előzetesen bekonferált, majd bemutatott. Hivatalos hangon mondtam a nevemet, ők barátságosan mosolyogtak, én meg az út elején zavaromban még az ablakon se mertem kinézni. A határhoz közeledve láttam a mi oldalunkon a vasfüggönnyet, a géppisztolyos katonákat az őrbódékban, odaát nem volt semmi. Bécshez közeledve növekedett a forgalom és a fény, előbukkantak a csillogó kirakatok, a banánárusok, „jaj, most rögtön venni kéne” – gondoltam, de a busz továbbrobogott. Én csak ámulva-bámulva néztem az elsuhanó üzleteket, a banánokat, narancsokat, kókuszdiókat, az egyre elegánsabb boltokat. Megszeppenve ültem a buszban.

Sokkal magabiztosabb voltam a zsúfoltságig megtelt Práter stadionban. Kijött a két csapat, büszke voltam a mieinkre. 2 : 1-re nyertünk. Kemény mérkőzésen vertük meg az osztrákokat a híres Práterben. Milyen népszerűek voltak a magyar labdarúgók! Szinte ki sem mehettek az utcára, mert amint megpillantották őket a szálloda előtt várakozók, hozzájuk rohantak, csakhogy lássák közelebbről, Puskást, Kocsist, Hidegkútít, Grosicsot és a többieket. Nagy csapat volt, mindent tudtak, viselkedni is. Kapkodás, durvaság nem, de győzni akarás, küzdőszellem az volt bennük. Olykor egy-egy rövid káromkodás elhangzott, de nem volt jellemző. Inkább ilyenek hallatszottak: – Lacika, itt vagyok – mondta némi gúnyval a hang-

jában Kocsis, ha Budai pontatlanul adta be a labdát. Nem emlékszem olyan durvaságra, mint ami a mai meccseket jellemzi. Ha kiszaladt a szájukon egy-egy vaskosabb szólás: „Bocsánat, fényképész néni!” – mondták az akkori fiatalasszonynak.

* * *

Nagy Imrét leváltotta Rákosi, a kommunisták látszólag „megerősödve” gyakorolták a hatalmat. De a szellem már kiszabadult, tapintható volt a feszültség. Rossz jelnek számított 56 januárjában a dunaharaszti földrengés. Politizált az egész ország, nemcsak az értelmiség, a parasztság, a munkásság, öreg és fiatal, párton kívüli és párttag. Várakozás, csalódottság, feszültség volt a levegőben. Más volt az akkori magyarság: használták józan paraszti eszüket, falvakban és városokban egyaránt. Okosabban gondolkodtak, nem hittek a sajtónak.

– Leváltották Rákosit – újságolta a Lapkiadó lépcsőházában az egyik fiatal kollega. – Honnan tudod? Ez nem kacsa? – kérdeztem.

A jól értesültek fontoskodó arckifejezésével válaszolta:

– Majd meghallod a hírekben.

– És ki van helyette? – kérdeztem.

– Gerő – válaszolta fintorral az arcán.

– Gerő? – néztem rá csalódottan. – Akkor itt nem lesz lényeges változás – gondoltam. Letörve mentem lefelé a lépcsőn. Sokkal nagyobb fordulatot akartak az emberek, nem Gerőt.

1956 júniusát írtuk, egyre viharosabb taggyűlésekről lehetet hallani. A legradikálisabbak az újságírók, az írók, és azon belül is a hithű kommunisták voltak. Anyám meg is jegyezte a *Szabad Nép* egyik cikkét olvasva: – Itt tényleg nagy a baj, ha már ők is, a harcos kommunisták is változást, sőt önkritikát emlegetnek.

Sokakkal együtt én is ott szorongtam a Tiszti Ház nagytermében a Petőfi Kör sajtóvitáján. Fantasztikus élmény volt a forradalmi hangulatot átélni. Hallani és látni azokat az ismert személyiségeket, akik élesen ítélték el pártjukat. Hallva Méray Tibort, eszembe jutott, miket írt korábban *Szabad Népb*ben az osztályellenségről, a koreai háborúban a Coca-colától lerészegedett amerikai katonákról. Felszólalt Déry Tibor, és panasolta saját bajait, bajainkat, Vas Zoltán a csengőfrászt emlegette, persze óvatosan, de ő is ott volt, mert sose lehet tudni, hogy alakulnak a dolgok... Mocsár Gábor író, újságíró mérsékelten bírálta a pártot, csínján hibáztatta, emlegette az eredményeket is. Nagy morgolódás fogadta. Horváth Mártonba beléfojtották a szót, sőt letessékelték a színpadról. Jánossy Ferenc fizikusra emlékszem, aki az uránkincsről „érdeklődött...” – Miért nem írnak erről riporterek – így mondta, és állt a színpadon a maga kedves esetlenségével. Volt lelkes taps, egyetértés, ováció és méltatlankodás. Forró hangulat uralta a termet délután háromtól hajnalig. Másnap az egész város a Petőfi Kör hajnalig tartó disputájáról beszélt.

* * *

Október 23-a keddi napra esett. A *Képes Sport* szerkesztőségében a vasárnapi lapzárta után kedd volt a pihenőnapunk. Mert ilyenkor a munkaeszközöket is le kel-

lett adni, a fényképezőgépet az egész forradalom alatt nélkülöztem. Persze megbízás hiányában nem is fotózhattam volna. Pedig ott voltam, voltunk a férjemmel az események közepében. S csak amikor már lehetett, a viszonylagos nyugalomban elindultam munkahelyemre. A *Képes Sport* szerkesztősége, amikor beléptem, méhkashoz hasonlított. A munkatársak néhány perce kapták kézhez a hírhedt káderlapokat. Én is elképedve olvastam az enyémet. Pásztor István főszerkesztő, Aradi Nóra sógora jellemzett. Tehetséges, munkáját jól ellátja. Záró mondat: Magánélete zavaros. Ebben az aljas, rafinált mondatba mindent bele lehet érteni. A nemrég elvált fiatalasszony erkölcsi, politikai magatartására célozva. Nemsokára aztán november 4. hajnala következett. Éles csengőhangra ébredtünk. Bognár bácsi állt az előszobánk ajtaja előtt, sötét volt még, pizsamájára terítette télikabátját. „A Vörös Hadsereg megszállja az országot, kora hajnalban elindultak. Nagy Imre az ENSZ segítségét kéri: Hallgassák a rádiót!” – mondta és elsietett.

Naponta a rádión keresztül szólították fel a lakosságot, hogy jelentkezzenek munkára. Elindultam a szerkesztőségbe, a Baross térre. Szürke, párás, szomorkás november végi nap volt. Láttam a Rákóczi úton a leszakadt villamosvezetékek, a kidőlt oszlopokat, a szétlőtt otthon hálószobáját, ahol érintetlenül minden a helyén maradt. A körút sarkán az Éjjel-Nappal közért kirakata betörve, szemben a Nemzeti Színháznál Sztálin bronzszobrának maradványai. Kihalt volt a forradalom alatt is oly forgalmas Blaha Lujza tér. Aztán a Baross tér felé kerülgettem a hatalmas földhányásokat, a föltételezett földalatti börtönrendszer félbe maradt keresésének nyomait. A Divatcsarnok épülete félig leomolva, a földhányásokon túl elárvult ágy hevert. Szállingózni kezdett a hó, vékony fehér lepel takarta a néptelen teret. Egy ágyúcső derékszögbe fogta a tér egy részét, a távolban gyertyák égtek a sírokon, s a képet lezárta a Keleti pályaudvar betört üveghomlokzata.

Belefeledkeztem a fényképezésbe, amikor valaki a vállamra tette a kezét. Megfordultam, géppisztolyos orosz katona állt mellettem „Na davaj” – és fejével előre intett. Rettegő félelem futott szét bennem. Elindultunk keresztül a téren, örökkévalóságnak tűnt az a rövid út, Anyámra, családomra, addigi életemre gondoltam Hosszúnak, nagyon hosszúnak éreztem, amíg a Keleti pályaudvar érkezési oldalához értünk. Szibériába visznek cikázott át agyamon. Ismét Anyámra gondoltam, és mint aki búcsúzik az élettől, jelenetek, arcok, képek villantak fel emlékezetemben. Az indulási oldal széles folyosóján jobbról-balról szalmazsákokon kimerült katonák aludtak, ruhástul, fegyverrel. A peronon szerelvények, ablakaikat feketére festették! Úristen, igazak a deportálások! Mentem a géppisztolyos katonával a hosszú széles folyosón az alvó katonák sora között. Kiértünk a pénztárcsarnokba, megálltunk, szólt hozzám, nem értettem, de tudtam, moccanom sem szabad. Magas jóarcú fiatal tiszttel jött vissza, átadott, szalutált és lelépett. Néztem a szőke szemüveges tisztet, tudtam tőle függ a sorsom. Néhány évvel volt idősebb, oroszul szólt hozzám. Ne ponyemáj ruszki, fotóriporter vengri – mondtam. Tolmácsot hívott. Vékonyka, alacsony, izgatott vasutas jött sietve, ijedten nézett rám: – Maga szerencsétlen, mit csinált? – kérdezte majdnem kiabálva. – Tudja, hogy hová került? Nézzon körül, az orosz katonai parancsnokságon van! Azt

kezdttem dadogni, hogy fotóriporter vagyok, sportriporter, én csak a teret fényképeztem hóesésben, és máris vettem elő igazolványomat. A vasutas csodálkozva nézte, élénken magyarázta a tisztnek, ki is vagyok. Futball, sport, Puskás, Kocsis, korrespondent stb.

Az orosz tiszt nyugodtan végighallgatta, majd megszólalt: – Most nincs sport. Talán a sportszerkesztő küldött. – Jaj, nem – tiltakoztam élénken –, nem küldött senki, én fotóriporter vagyok, a hóesés, a város – mondtam remegő hangon.

Kérte a fényképezőgépet. Ijedten néztem rá: azt nem lehet, azzal nekem el kell számolni, nem az enyém a szerkesztőségé, hadartam.

Látta naivitásomat, ijedségemet, visszaadta fényképezőgépet, és elengedett.

Nagy szerencséje – sóhajtott megkönnyebbülten a vasutas –, hogy ez a tiszt volt ügyeletes! Nézzen oda, látja a szerelvényeket a peronon? Viszik kifelé az embereket kisebb dolgokért is – tette hozzá gondterhelten. Elbúcsúztam, megköszöntem a segítségét, és ígértem, amíg élek, emlékezni fogok rá.

Kiléptem a térre, megláttam Baross Gábor szobrát, és úgy üdvözöltem, mint egy régen látott ismerőst. Néztem Thököly út jól ismert kopott, szürke házait, az enyémekek voltak.

Elindultam, csak minél távolabb az oroszoktól, minél hamarabb haza érni, csak erre gondoltam.

Munkásőrök május elsején